

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMAN SOPIMUSSARJA

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 2018

16/2018

(Suomen säädöskokoelman n:o 169/2018)

Tasavallan presidentin asetus

Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisen Euro–Välimeri -lentoliikennesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain voimaantulosta

Tasavallan presidentin päätöksen mukaisesti säädetään Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisen Euro–Välimeri-lentoliikennesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (192/2008) 2 §:n nojalla:

1 §

Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisen Euro–Välimeri –lentoliikennesopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta 28 päivänä maaliskuuta 2008 annettu laki (192/2008) tulee voimaan 19 päivästä maaliskuuta 2018.

2 §

Tällä asetuksella kumotaan Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välillä tehdyn Euro–Välimeri-ilmailusopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain väliaikaisesta soveltamisesta 23 päivänä toukokuuta 2008 voimaan tullut tasavallan presidentin asetus (319/2008).

3 §

Tämä asetus tulee voimaan 19 päivänä maaliskuuta 2018.

Helsingissä 9 päivänä maaliskuuta 2018

Tasavallan Presidentti

Sauli Niinistö

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

16/2018

Sopimusteksti

**Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välinen
Euro-Välimeri-lentoliikennesopimus**

BELGIAN KUNINGASKUNTA,
TŠEKKIN TASAVALTA,
TANSKAN KUNINGASKUNTA,
SAKSAN LIITTOTASAVALTA,
VIRON TASAVALTA,
HELLEENIEN TASAVALTA,
ESPANJAN KUNINGASKUNTA,
RANSKAN TASAVALTA,
IRLANTI,
ITALIAN TASAVALTA,
KYPROKSEN TASAVALTA,
LATVIAN TASAVALTA,
LIETTUAN TASAVALTA,
LUXEMBURGIN SUURHERTTUAKUNTA,
UNKARIN TASAVALTA,
MALTA,
ALANKOMAIDEN KUNINGASKUNTA,
ITÄVALLAN TASAVALTA,
PUOLAN TASAVALTA,
PORTUGALIN TASAVALTA,
SLOVENIAN TASAVALTA,
SLOVAKIAN TASAVALTA,
SUOMEN TASAVALTA,
RUOTSIN KUNINGASKUNTA,

16/2018

ISON-BRITANNIAN JA POHJOIS-IRLANNIN YHDISTYNYT KUNINGASKUNTA,

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen sopimuspuolet, jäljempänä "jäsenvaltiot", ja

EUROOPAN YHTEISÖ, jäljempänä "yhteisö",

sekä

MAROKON KUNINGASKUNTA, jäljempänä "Marokko",

jotka

HALUAVAT edistää sellaista kansainvälistä ilmailujärjestelmää, joka perustuu lentoyhtiöiden keskinäiseen terveeseen kilpailuun markkinoilla, joilla valtion osallistuminen ja sääntely on mahdollisimman vähäistä.

HALUAVAT helpottaa kansainvälisten lentoliikennemahdollisuuksien laajenemista muun muassa kehittämällä lentoliikenneverkostoja, jotka tarjoavat matkustajien ja rahdinlähettäjien tarpeita vastaavia lentoliikennepalveluita.

HALUAVAT mahdollistaa sen, että lentoyhtiöt voivat tarjota matkustajille ja rahdinlähettäjille kilpailukykyisiä hintoja ja palveluja avoimilla markkinoilla.

HALUAVAT, että lentoliikenneteollisuuden kaikki sektorit, mukaan luettuina lentoyhtiöiden työntekijät, hyötyvät markkinoiden vapauttamista koskevasta sopimuksesta.

HALUAVAT mahdollisimman turvallisen ja turvaton kansainvälisen lentoliikenteen ja vahvistavat olevansa vakavasti huolissaan sellaisista ilma-aluksiin kohdistuvista teoista ja uhista, jotka vaarantavat ihmisten tai omaisuuden turvallisuuden ja haittaavat lentoliikenteen toimivuutta sekä heikentävät yleisön luottamusta siviili-ilmailun turvallisuuteen.

OTTAVAT HUOMIOON Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avatun kansainvälistä siviili-ilmailua koskevan yleissopimuksen.

HALUAVAT varmistaa, että kaikki lentoyhtiöt voivat toimia tasavertaisin toimintaedellytyksin.

TUNNUSTAVAT, että valtion tuet voivat vääristää lentoyhtiöiden kilpailua ja voivat vaarantaa tämän sopimuksen perustavoitteiden saavuttamisen.

KOROSTAVAT ympäristönsuojelun tärkeyttä kansainvälisen ilmailupolitiikan kehittämisen ja täytäntöönpanon yhteydessä sekä tunnustavat suvereenisten valtioiden oikeuden ryhtyä asiaan liittyviin toimenpiteisiin.

KOROSTAVAT kuluttajansuojan tärkeyttä, erityisesti Montrealissa 28 päivänä toukokuuta 1999 tehdyn tiettyjen kansainvälistä ilmakuljetusta koskevien sääntöjen yhtenäistämisestä tehdyn yleissopimuksen mukaisessa merkityksessä siltä osin kuin molemmat sopimuspuolet ovat tämän sopimuksen osapuolia.

16/2018

AIKOVAT toimia olemassa olevien lentoliikennesopimusten mukaisesti avatakseen markkinoille pääsyn ja maksimoidakseen kuluttajille, lentoyhtiöille, työntekijöille ja yhteisöille koituvan hyödyn molempien sopimuspuolten kannalta.

KATSOVAT, että Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Marokon välinen sopimus voi toimia esikuvana ilmailualan Euro–Välimeri-suhteissa yleensä, tämän tärkeän talussektorin vapauttamisen hyödyntämiseksi täysimääräisesti.

KATSOVAT, että tällaista sopimusta on tarkoitus soveltaa asteittain, mutta kokonaisvaltaisesti, ja että tarkoituksenmukaisen järjestelyn avulla voidaan varmistaa aiempaa tiiviimpi yhteensovittaminen yhteisön lainsäädännön kanssa,

OVAT SOPINEET SEURAAVAA:

1 artikla

Määritelmät

Tässä sopimuksessa, jollei toisin määrätä, tarkoitetaan:

1) "sovitulla lentoliikennepalvelulla" ja "määrätyllä reitillä" tämän sopimuksen 2 artiklan ja liitteen 1 mukaista kansainvälistä lentoliikennettä;

2) "sopimuksella" tätä sopimusta ja sen liitteitä, mukaan lukien niiden mahdolliset muutokset;

3) "lentoliikenteellä" yleisölle tarjottua matkustajien, matkatavaroiden, rahdin ja postin kuljettamista lentoteitse joko erikseen tai yhdessä maksua tai muuta korvausta vastaan; epäselvien tapausten välttämiseksi tähän sisältyvät säännölliset ja epäsäännölliset (tilausliikenne) lentokuljetukset sekä pelkän rahdin kuljetus.

4) "assosiaatiosopimuksella" Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Marokon kuningaskunnan välisestä assosioinnista 26 päivänä helmikuuta 1996 tehtyä Euro-Välimeri-sopimusta.

5) "yhteisön liikenneluvalla" Euroopan yhteisöön sijoittautuneiden lentoliikenteen harjoittajien liikennelupaa, joka on myönnetty ja joka pidetään voimassa lentoliikenteen harjoittajien toimiluvista 23 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2407/92 mukaisesti.

6) "yleissopimuksella" Chicagossa 7 päivänä joulukuuta 1944 allekirjoitettavaksi avattua kansainvälistä siviili-ilmailua koskevaa yleissopimusta, mukaan lukien

a) kaikki sovellettavat yleissopimuksen muutokset, jotka ovat tulleet voimaan yleissopimuksen 94 artiklan a kohdan mukaisesti ja jotka sekä Marokko että yksi tai useampi Euroopan yhteisön jäsenvaltio on ratifioinut, ja

b) kaikki sovellettavat yleissopimuksen 90 artiklan mukaisesti hyväksytyt yleissopimuksen liitteet tai liitteiden muutokset sillä edellytyksellä, että liite tai muutos on samanaikaisesti voimassa sekä Marokossa että yhdessä tai useammassa Euroopan yhteisön jäsenvaltiossa;

7) "täydellä korvauksella" korvausta annetuista palveluista, mukaan lukien kohdalliset hallinnolliset yleiskulut ja tarvittaessa kaikki sellaiset maksut, joita peritään ympäristökustannusten kompensoimiseksi ja joita sovelletaan kansallisuudesta riippumatta;

8) "sopimuspuolilla" yhtäältä yhteisöä tai sen jäsenvaltioita taikka yhteisöä ja sen jäsenvaltioita, niiden toimivallan perusteella, ja toisaalta Marokkoa.

9) "kansalaisilla" kaikkia luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, joilla on Marokon kansalaisuus sen lainsäädännön mukaisesti tai Euroopan yhteisön osalta jonkin jäsenvaltion kansalaisuus sen lainsäädännön mukaisesti, siltä osin kuin oikeushenkilön kyseessä ollessa siinä tosiasiallista määräysvaltaa harjoittavat Marokon kansalaisuuden omaavat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, suoraan tai osake-enemmistön kautta, ja Euroopan yhteisön osalta jonkin jäsenvaltion tai liitteessä 5 luetellun kolmannen maan kansalaisuuden omaavat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, suoraan tai osake-enemmistön kautta.

10) "tuilla" kaikkea viranomaisten, alueellisen organisaation tai muun julkisen organisaation myöntämää rahoitusta esimerkiksi silloin, kun

a) viranomaisen, alueellisen organisaation tai muun julkisen organisaation käyttäminen käsittää varojen suoran siirron, esimerkiksi avustuksina, lainoina tai pääomasijoituksena, mahdollisen varojen suoran siirron yritykselle taikka yrityksen vastuiden, kuten lainatakausten, vastattavaksi ottamisen;

b) saatavasta, joka on viranomaiselle, alueelliselle organisaatiolle tai muulle julkiselle organisaatiolle kuuluvaa tuloa, luovutaan tai sitä ei peritä;

c) viranomainen, alueellinen organisaatio tai muu julkinen organisaatio tarjoaa muita kuin yleiseen infrastruktuuriin kuuluvia hyödykkeitä tai palveluita tai ostaa hyödykkeitä tai palveluita;

d) viranomainen, alueellinen organisaatio tai muu julkinen organisaatio suorittaa maksuja rahoitusmekanismiin tai valtuut-

taa tai ohjaa yksityisen organisaation vastaamaan yhdestä tai useammasta a, b tai c kohdassa tarkoitettusta, joka tavanomaisesti kuuluu viranomaiselle ja joka ei tosiasiallisesti noudattamasta käytännöstä; ja sitä kautta annetaan etua;

11) "kansainvälisellä lentoliikenteellä" lentoliikennettä useamman kuin yhden valtion alueen yli;

12) "hinnalla" lentoliikenteen harjoittajien ja niiden asiamiesten matkustajien, matkatavaroiden ja/tai rahdin (postia lukuun ottamatta) ilmakuljetuksesta, mukaan luettuna tarvittaessa kansainväliseen lentoliikenteeseen liittyvä pintakuljetus, veloitettava hintaa, maksua ja niiden ehtoja;

13) "liikennemaksulla" lentoyhtiöille asetettua maksua lentoasemien laitteiden ja palvelujen käytöstä sekä lentoasemien ympäristönsuojeluun, lennonvarmistukseen tai lentoliikenteen turvaamiseen liittyvien laitteiden tai palvelujen käytöstä, mukaan lukien oheispalvelut ja -laitteet;

14) "SESAR-hankkeella" yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan teknistä toteutusta koskevaa ohjelmaa, joka mahdollistaa uuden sukupolven ilmaliikenteen hallintajärjestelmien tutkimuksen, kehittämisen ja käyttöönoton koordinoinnin ja ajallisen yhteensovittamisen

15) "alueella" Marokon osalta maa-alueita (mannerta ja saaria), sisävesiä ja sen suvereniteettiin ja lainkäyttövaltaan kuuluvia aluevesiä sekä Euroopan yhteisön osalta maa-alueita (mannerta ja saaria), sisävesiä ja aluevesiä, joihin sovelletaan Euroopan yhteisön perustamissopimusta, mainituissa perustamissopimuksessa tai sen korvaavassa sopimuksessa määrättyjen ehtojen mukaisesti. Tämän sopimuksen soveltamisella Gibraltarin lentoasemaan ei katsota olevan vaikutusta Espanjan kuningaskunnan ja Yhdistyneen kuningaskunnan oikeudelliseen asemaan sen alueen suvereniteettia koskevassa riidassa, jolla tämä lentoasema sijaitsee, eikä Gibraltarin lentoaseman jättämiseen edelleen EU:n ilmailualan toimenpiteiden ulkopuolelle Cordobassa 18 päivänä syyskuuta 2006 annetun Gibraltarin lentoasemaa koskevan ministeriöiden julistuksen määräysten mu-

kaisesti sellaisina kuin ne ovat jäsenvaltioiden välillä voimassa 18 päivästä syyskuuta 2006 lähtien; ja

16) "toimivaltaisilla viranomaisilla" tarkoitetaan liitteessä 3 määriteltyjä virastoja tai viranomaisia. Jos kansalliseen lainsäädäntöön tehdään toimivaltaisiin viranomaisiin liittyviä muutoksia, kyseisen sopimuspuolen on ilmoitettava niistä toiselle sopimuspuolelle.

I OSASTO

TALOUDELLISET MÄÄRÄYKSET

2 artikla

Liikenneoikeudet

1. Jollei liitteessä I toisin määrätä, kumpikin sopimuspuoli myöntää toiselle sopimuspuolelle seuraavat oikeudet, joiden mukaisesti kyseisen sopimuspuolen lentoyhtiöt voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä:

a) oikeus lentää laskeutumatta toisen sopimuspuolen alueen yli;

b) oikeus laskeutua toisen sopimuspuolen alueelle ei-kaupallisessa tarkoituksessa, toisin sanoen muussa tarkoituksessa kuin matkustajien, rahdin tai postin ottamiseksi tai jättämiseksi;

c) kun tarjotaan sovittua lentoliikennepalvelua määrättyllä reitillä, oikeus laskeutua toisen sopimuspuolen alueelle kansainvälisen liikenteen matkustajien, rahdin ja/tai postin ottamiseksi tai jättämiseksi joko erikseen tai yhdessä;

d) muut tässä sopimuksessa määritellyt oikeudet.

2. Tämän sopimuksen määräysten ei voida tulkita oikeuttavan

a) Marokon lentoliikenteen harjoittajia ottamaan jäsenvaltion alueella matkustajia, matkatavaroita, rahtia ja/tai postia kuljetettavaksi korvausta tai maksua vastaan johonkin toiseen kohteeseen kyseisen jäsenvaltion alueella, tai

b) Euroopan yhteisön lentoliikenteen harjoittajia ottamaan Marokon alueella matkustajia, matkatavaroita, rahtia ja/tai postia korvausta tai maksua vastaan kulje-

tettavaksi johonkin toiseen kohteeseen Marokon alueella.

3 artikla

Lupien myöntäminen

Saatuun toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajilta liikennöintilupaa koskevan hakemuksen, sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten on myönnettävä tarvittava lupa mahdollisimman pienellä viiveellä edellyttäen, että

a) Marokon lentoliikenteen harjoittajien osalta

– lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka ja tarvittaessa sääntömääräinen kotipaikka on Marokossa, ja se on saanut liikennelupansa ja kaikki muut vastaavat asiakirjat Marokon lainsäädännön mukaisesti;

– lentoliikenteen harjoittaja on Marokon jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen; ja

– lentoliikenteen harjoittaja on nyt ja vastaisuudessa Marokon ja/tai Marokon kansalaisten omistuksessa tai niiden jatkuvassa tosiasiallisessa määräysvallassa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta, tai on nyt ja vastaisuudessa tai jäsenvaltioiden ja/tai jäsenvaltioiden kansalaisten omistuksessa tai niiden jatkuvassa tosiasiallisessa määräysvallassa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

b) yhteisön lentoliikenteen harjoittajien osalta:

– lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka ja tarvittaessa sääntömääräinen kotipaikka on jäsenvaltion alueella Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti, ja sillä on yhteisön oikeuden mukainen liikennelupa; ja

– lentoliikenteen harjoittaja on lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen ja toimivaltainen ilmailuviranomainen on selkeästi määritetty;

– lentoliikenteen harjoittaja on nyt ja vastaisuudessa jäsenvaltioiden ja/tai niiden kansalaisten tai muiden liitteessä 5 lueteltujen valtioiden ja/tai niiden kansalaisten

omistuksessa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

c) lentoliikenteen harjoittaja täyttää ne lainsäädäntöön tai määräyksiin perustuvat ehdot, joita toimivaltainen viranomainen tavallisesti soveltaa kansainvälisen lentoliikenteen harjoittamiseen, sekä

d) 14 artiklan (Lentoturvallisuus) ja 15 artiklan (Lentoliikenteen turvaaminen) määräykset ovat voimassa ja niitä sovelletaan.

4 artikla

Liikennöintiluvan peruuttaminen

1. Kummankin sopimuspuolen toimivaltaisilla viranomaisilla on oikeus peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajan liikennöintiluvat tai rajoittaa sen toimintaa, jos

a) Marokon lentoliikenteen harjoittajien osalta

– lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka eivät ole Marokossa eikä se ole saanut liikennelupaansa ja muita vastaavia asiakirjoja Marokon voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti;

– lentoliikenteen harjoittaja ei ole Marokon jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen; tai

– lentoliikenteen harjoittaja ei ole Marokon ja/tai sen kansalaisten tai jäsenvaltioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa tai tosiasiallisessa määräysvallassa suoraan tai osake-enemmistön kautta;

b) yhteisön lentoliikenteen harjoittajien osalta:

– lentoliikenteen harjoittajan päätoimipaikka tai sääntömääräinen kotipaikka ei ole Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti jäsenvaltion alueella eikä sillä ole yhteisön liikennelupaa;

– lentoliikenteen harjoittaja ei ole lentotoimintaluvan myöntämisestä vastaavan jäsenvaltion jatkuvan ja tehokkaan viranomaisvalvonnan alainen tai toimivaltaista ilmailuviranomaista ei ole selkeästi määritetty; tai

– lentoliikenteen harjoittaja ei ole jäsenvaltioiden ja/tai niiden kansalaisten tai

muiden liitteessä 5 lueteltujen valtioiden ja/tai niiden kansalaisten omistuksessa ja tosiasiallisessa määräysvallassa joko suoraan tai osake-enemmistön kautta;

c) kyseinen lentoliikenteen harjoittaja ei ole noudattanut tämän sopimuksen 6 artiklassa (lainsäädännön ja määräysten soveltaminen) tarkoitettuja lakeja ja määräyksiä, tai

d) 14 artiklan (lentoturvallisuus) ja 15 artiklan (lentoliikenteen turvaaminen) määräykset eivät ole voimassa tai niitä ei sovelleta.

2. Elleivät välittömät toimet ole tarpeen 1 kohdan c ja d alakohdan määräysten uusien rikkomusten välttämiseksi, tällä artiklalla myönnettyjä oikeuksia voidaan käyttää vasta, kun toisen sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten kanssa on neuvoteltu.

5 artikla

Investoinnit

Jäsenvaltion tai sen kansalaisten osake-enemmistön hallinta tai tosiasiallinen määräysvalta Marokon lentoliikenteen harjoittajassa tai Marokon tai sen kansalaisten osake-enemmistön hallinta tai tosiasiallinen määräysvalta yhteisön lentoliikenteen harjoittajassa edellyttää tällä sopimuksella perustetun sekakomitean ennalta tekemää päätöstä.

Päätöksessä on täsmennettävä ehdot, jotka liittyvät sovittujen lentoliikennepalvelujen tarjoamiseen tämän sopimuksen mukaisesti, sekä ehdot, jotka liittyvät kolmansien maiden ja sopimuspuolten välisiin lentoliikennepalveluihin. Näihin päätöksiin ei sovelleta tämän sopimuksen 22 artiklan 9 kohdan määräyksiä.

6 artikla

Lainsäädännön ja määräysten noudattaminen

1. Kun sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajan ilma-alukset saapuvat toisen sopimuspuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden on noudatettava ni-

tä toisen sopimuspuolen alueella voimassa olevia lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat kansainvälisessä liikenteessä olevien ilma-alusten saapumista toisen sopimuspuolen alueelle tai sieltä poistumista sekä liikennöimistä ja lentämistä sen alueella.

2. Kun sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajan ilma-alusten matkustajat, niiden henkilöstö tai rahti saapuvat toisen sopimuspuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden osalta on, joko niiden omasta toimesta tai toisen toimiessa niiden puolesta, noudatettava niitä toisen sopimuspuolen alueella voimassaolevia lakeja ja määräyksiä, jotka koskevat ilma-alusten matkustajien, henkilöstön tai rahdin saapumista toisen sopimuspuolen alueelle tai sieltä poistumista (kuten maahantuloa, selvitystä, maahanmuuttoa, passeja, tulleja tai karanteenia koskevat säännökset, tai postin osalta postiasetukset).

7 artikla

Kilpailu

Tämän sopimuksen soveltamisalalla sovelletaan assosiaatiosopimuksen IV osaston II luvun ("Kilpailusäännöt ja muut taloutta koskevat määräykset") määräyksiä siinä tapauksessa, että tähän sopimukseen ei sisälly täsmällisempiä määräyksiä.

8 artikla

Tuet

1. Sopimuspuolet katsovat, että lentoliikenteen harjoittajille suunnatut tuet vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua suosiolla tiettyjä yrityksiä lentoliikennepalvelujen alalla, että ne voivat vaarantaa tämän sopimuksen perustavoitteiden saavuttamisen ja että ne eivät ole avoimen lentoliikennealueen periaatteen mukaisia.

2. Kun sopimuspuoli katsoo, että yhdelle tai useammalle tämän sopimuksen mukaisesti toimivalle lentoliikenteen harjoittajalle on välttämätöntä myöntää tukea oikeutetun tavoitteen saavuttamiseksi, nämä tuet on suhteutettava tavoitteisiin, niiden on oltava avoimia ja ne on suunniteltava siten,

että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän haittaa toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajille. Sopimuspuoli, joka myöntää tällaista tukea, ilmoittaa välittömästi toiselle sopimuspuolelle aikomuksesta myöntää sitä, sekä tiedot siitä, onko tuki tässä sopimuksessa määrättyjen perusteiden mukainen.

3. Jos sopimuspuoli katsoo, että toisen sopimuspuolen myöntämä tuki tai mahdollisesti sopimuspuolten ulkopuolisen valtion julkisoikeudellisen organisaation tai viranomaisen myöntämä tuki ei ole 2 kohdassa esitettyjen perusteiden mukainen, se voi pyytää, että sekakomitea kokoontuu 22 artiklan mukaisesti käsittelemään asiaa ja kehittämään tarkoituksenmukaisia ratkaisumalleja perusteltuihin huolenaiheisiin.

4. Jos sekakomitea ei kykene ratkaisuun riittää, sopimuspuolilla on mahdollisuus soveltaa omia tukienvastaisia toimenpiteitään.

5. Tämän artiklan määräykset eivät rajoita niitä sopimuspuolten lakeja ja säännöksiä, jotka koskevat olennaisen tärkeitä lentoliikennepalveluja ja julkisen palvelun velvoitteita sopimuspuolten alueilla.

9 artikla

Kaupallinen toiminta

1. Kummankin sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus perustaa toimistoja toisen sopimuspuolen alueelle lentoliikennepalvelujensa ja niihin liittyvien toimintojensa edistämistä ja myyntiä varten.

2. Kummankin sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajilla on toisen sopimuspuolen maahantulo-, oleskelu- ja työlupiin liittyvien lakien ja määräysten mukaisesti oikeus kuljettaa toisen sopimuspuolen alueelle ja ylläpitää siellä omaa lentoliikenteen ylläpitämiseen vaadittavaa johto-, myynti-, teknistä, toiminnallista ja muuta asiantuntijahenkilökuntaa.

3. a) Sanotun rajoittamatta jäljempänä olevan b alakohdan soveltamista, kullakin lentoliikenteen harjoittajalla on toisen sopimuspuolen alueella maahuolinnan osalta:

i) oikeus hoitaa itse oma maahuolintansa (ns. omahuolinta), tai vaihtoehtoisesti

ii) oikeus valita palveluntarjoaja sellaisen kilpailevien maahuolintapalveluja kokonaisuudessaan tai osittain tarjoavien yritysten joukosta, joilla on pääsy markkinoille kummankin sopimuspuolen lakien ja määräysten mukaisesti, ja jos tällaisia palveluntarjoajia on markkinoilla.

b) Matkatavaran käsittely, asematason palvelut, polttoainehuolto ja tietyt rahdin ja postin fyysiset käsittelytoimet lentoaseman ja ilma-aluksen välillä kuuluvat maahuolintapalvelujen luokkiin, joiden osalta a alakohdan i ja ii alakohtien mukaisia oikeuksia voidaan rajoittaa ainoastaan toisen sopimuspuolen alueella sovellettavien lakien ja määräysten mukaisesti. Jos tällaiset rajoitukset estävät omahuolinnan ja jos maahuolintapalveluja tarjoavien yritysten välillä ei ole tehokasta kilpailua, tulee maahuolintapalvelujen olla saatavissa samoilla ja yhtäläisillä perusteilla kaikille lentoliikenteen harjoittajille; tällaisten palvelujen hinnat eivät saa ylittää niiden täyttämistä korvausta, mukaan luettuna kohtuullinen tuotto poistojen jälkeen.

4. Kummankin sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajat saavat myydä lentokuljetuksia toisen sopimuspuolen alueella suoraan ja/tai lentoliikenteen harjoittajan harkinnan mukaan sen nimeämien myyntiedustajien tai muiden asiamiesten välityksellä. Kaikilla lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus myydä tällaisia lentokuljetuksia ja kaikilla henkilöillä on oikeus ostaa niitä alueen valuutalla tai muiden maiden vapaasti vaihdettavilla valuutoilla.

5. Kaikilla lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus vaihtaa ja vaadittaessa lähettää toisen sopimuspuolen alueelta kotimaahansa tai valintansa mukaan, ellei se ole sovellettavien lakien ja määräysten vastainen, yhteen tai useampaan muuhun maahan, paikallisia tuloja. Valuutan vaihto ja lähettäminen on luvallista ilman rajoituksia tai lähetysveroa käyttäen sitä vaihtokurssia, jota sovelletaan juokseviin rahasiirtoihin ja -lähetyksiin sinä päivänä, jona lentoliikenteen harjoittaja tekee ensimmäisen lähettämistä koskevan hakemuksensa.

6. Kummankin sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajilla on oikeus maksaa paikalliset kulunsa, mukaan luettuna polttoaineostot, toisen sopimuspuolen alueella paikallisessa valuutassa. Kummankin sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajat voivat halutessaan maksaa tällaiset kustannukset toisen sopimuspuolen alueella vapaasti vaihdettavissa valuutoissa paikallisten valuuttasäännösten mukaisesti.

7. Sopimuksessa tarkoitettuja palveluja liikennöidessään tai tarjotessaan sopimuspuolten lentoliikenteen harjoittajat voivat osallistua yhteisiin markkinointijärjestelyihin, kuten kiintiövarauksia koskeviin sopimuksiin tai yhteisten reittitunnusten käyttöä koskeviin järjestelyihin,

a) sopimuspuolten lentoliikenteen harjoittajien kanssa; ja

b) kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajien kanssa; ja

c) minkä tahansa pinta-, maa- tai vesikuljetuksia tarjoavan yrityksen kanssa;

edellyttäen, että (i) kaikilla näihin järjestelyihin osallistuvilla tahoilla on asiaan kuuluvat valtuudet ja (ii) järjestelyt ovat tällaisissa järjestelyissä normaalisti sovellettavien turvallisuus- ja kilpailuvaatimusten mukaiset. Kun myydään matkustajakuljetusta, jossa eri yhtiöt käyttävät yhteisiä reittitunnuksia, ostajalle on myyntitilanteessa tai viimeistään ennen koneeseen nousua ilmoitettava, mitkä yhtiöt liikennöivät kutakin matkan osuutta.

8. a) Kun kyse on matkustajaliikenteestä, pintakuljetusta tarjoaviin kuljetusyhtiöihin ei sovelleta lentoliikennettä sääteleviä lakeja ja määräyksiä pelkästään sillä perusteella, että lentoliikenteen harjoittaja tarjoaa tätä pintakuljetusta omalla nimellään. Pintakuljetusten tarjoajien harkinnassa on päättää, osallistuvatko ne yhteisiin markkinajärjestelyihin. Päättäessään tietystä järjestelystä pintakuljetusten tarjoajat voivat ottaa huomioon muun muassa kuluttajien edut, tekniset ja taloudelliset rajoitukset tai rajoitukset, jotka liittyvät tilaan ja kapasiteettiin.

b) Tämän sopimuksen muiden määräysten estämättä molempien sopimuspuolten lentoliikenteen harjoittajien ja epäsuorien rahtikuljetusten tarjoajien on rajoituksetta

sallittava käyttää kansainvälisten lentokuljetusten yhteydessä mitä tahansa rahdin pintakuljetusta mihin tahansa kohteeseen tai mistä tahansa kohteista Marokon ja yhteisön alueilla tai kolmansissa maissa, mukaan luettuna kuljetukset kaikille tullipalveluja tarjoaville lentoasemille ja lentoasemilta ja niillä on, soveltuvissa tapauksissa, oikeus kuljettaa tullaamatonta rahtia voimassa olevien lakien ja määräysten mukaisesti. Lentoasemien tullipalvelujen tulee olla käytettävissä tällaista rahtia varten, kuljetetaanpa rahti pintakuljetuksena tai lentokuljetuksena. Lentoliikenteen harjoittajat voivat katsoa parhaaksi suorittaa itse omat pintakuljetuksensa tai sopia niistä muiden pintakuljetusta harjoittavien yritysten kanssa, mukaan luettuina muiden lentoliikenteen harjoittajien tai lentorahtikuljetuksia epäsuorasti tarjoavien yritysten suorittamat pintakuljetukset. Tällaiset eri kuljetusmuotojen väliset rahtikuljetukset voidaan tarjota yhtenäiseen ilma- ja maa-kuljetuksen käsittävään kauttakulkuhintaan edellyttäen, että rahdinlähettäjiä ei harhaan johdeta tällaisen kuljetuksen suhteen.

10 artikla

Tullit ja maksut

1. Saapuessaan kansainvälisessä liikenteessä sopimuspuolen alueelle, toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajien ilma-alukset, niiden vakiovarusteet, maa-laitteet, poltto- ja voiteluaineet, tekniset kulutustarvikkeet, varaosat (mukaan luettuna moottorit), ilma-alusten varastot (mukaan luettuina, mutta ei yksinomaan, ruoka, juomat ja alkoholi, tupakka ja muut tuotteet, jotka rajoitetussa määrin on tarkoitettu myytäväksi matkustajille tai heidän kulutettavakseen lennon aikana) sekä muut tarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi tai joita käytetään yksinomaan kansainvälisessä liikenteessä liikennöivän ilma-aluksen toimintaa tai huoltoa varten, ovat vastavuoroisuuden perusteella vapaat kaikista tuontirajoituksista, omaisuusveroista, tulleeista, valmisteveroista ja muista sen kaltaisista korvauksista ja maksuista, (a) joita Euroopan yhteisö tai kansalliset

tai paikalliset viranomaiset asettavat ja (b) jotka eivät perustu annettujen palvelujen kustannuksiin, edellyttäen, että nämä varusteet ja varastot pysyvät ilma-aluksessa.

2. Vastavuoroisuuden perusteella tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista veroista, tulleista ja maksuista, lukuun ottamatta annetun palvelun kustannuksiin perustuvia maksuja, ovat vapautettuja myös seuraavat:

a) ilma-alukseen kohtuullisissa rajoissa otetut sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut ilma-aluksen varastot, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä liikennöivässä ilma-aluksessa maasta ulos suuntautuvalla lennolla silloinkin, kun näitä varastoja käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä tapahtuvalla matkaosuudella, jonka alueella ne on otettu ilma-alukseen,

b) sopimuspuolen alueelle tuodut maa-laitteet ja varaosat (mukaan luettuina moottorit), jotka on tarkoitettu toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä liikenteessä käytettävän ilma-aluksen huoltoa tai korjausta varten,

c) sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut poltto- ja voiteluaineet ja tekniset kulutustarvikkeet, jotka on tarkoitettu käytettäväksi toisen sopimuspuolen kansainvälistä lentoliikennettä harjoittavan yrityksen ilma-aluksessa, silloinkin kun niitä käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä olevalla matkaosuudella, jonka alueella ne on ilma-alukseen otettu,

d) sopimuspuolen alueelle tuodut tai sieltä hankitut painotuotteet, sellaisena kuin niistä on säädetty sopimuspuolten tullilainsäädännössä, joita on otettu ilma-alukseen tarkoituksena käyttää niitä toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajan kansainvälisessä lentoliikenteessä olevalla, sopimuspuolen alueelta ulossuuntautuvalla lennolla, silloinkin kun niitä käytetään lennettäessä sen sopimuspuolen alueen yllä olevalla matkaosuudella, jonka alueelta ne on otettu ilma-alukseen,

e) turvallisuus- ja turvalaitteet lentoasemilla tai rahtiterminaaleilla tapahtuvaa käyttöä varten.

3. Tällä sopimuksella ei vapauteta sopimuspuolen alueellaan lentoliikenteen harjoittajille toimittamaa polttoainetta veroista, tulleista, korvauksista, maksuista tai muista 1 kohdassa tarkoitettujen maksujen kaltaisista maksuista. Kun sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajat saapuvat toisen sopimuspuolen alueelle, ovat siellä tai poistuvat sieltä, niiden on noudatettava niistä tämän toisen sopimuspuolen lakeja ja määräyksiä, jotka liittyvät lentokonepoltoaineen myyntiin, toimittamiseen ja käyttöön.

4. Tämän artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tarvikkeita ja varastoja voidaan edellyttää pidettävän asiaankuuluvien viranomaisten valvonnassa.

5. Tässä artiklassa tarkoitettuja vapautuksia on sovellettava myös silloin, kun sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajat ovat tehneet sopimuksen sellaisen toisen lentoliikenteenharjoittajan kanssa, jolle toinen sopimuspuoli on myöntänyt vastaavat vapautukset, 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tarvikkeiden lainaamisesta tai siirtämisestä toisen sopimuspuolen alueella.

6. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä kumpaakaan sopimuspuolta määräämästä veroja tai maksuja tavaroille, jotka on myyty muuhun tarkoitukseen kuin matkustajien kulutettavaksi ilma-aluksessa liikennöitäessä niiden alueella kahden sellaisen kohteen välillä, joissa lentokoneeseen nouseminen tai siitä poistuminen on sallittua.

11 artikla

Liikennemaksut

1. Sopimuspuoli ei saa asettaa tai sallia asetettavan toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajille liikennemaksuja, jotka ylittävät sen omille samanlaisia kansainvälisiä lentoliikennepalveluja tarjoaville lentoliikenteen harjoittajille asetetut liikennemaksut.

2. Maksujen korottamisen tai uusien maksujen käyttöönoton pitäisi tapahtua

vasta toimivaltaisten laskutusviranomais-
ten ja sopimuspuolten lentoyhtiöiden riit-
tävän keskinäisen kuulemisen jälkeen.
Kaikista liikennemaksujen muuttamista
koskevista ehdotuksista on kohtuullisessa
ajassa ilmoitettava veloitettavien palvelu-
jen käyttäjille, jotta näillä on mahdollisuus
ilmaista kantansa ennen muutosten teke-
mistä. Sopimuspuolten on lisäksi edistettävä
sellaisten tietojen vaihtoa, jota saatetaan
tarvita tarkan arvion tekemiseksi siitä, että
maksut ovat kohtuullisia, oikeutettuja ja
oikeasuhtaisia tässä artiklassa tarkoitettulla
tavalla.

12 artikla

Hinnoittelu

Tämän sopimuksen mukaisten lentoliik-
kennepalvelujen hinnat on voitava määrätä
vapaasti, eikä niitä tarvitse toimittaa hy-
väksyttäväksi, mutta niistä voidaan pyytää
ilmoittamaan pelkästään tiedotustarkoituk-
sessa. Kokonaan yhteisön alueella tapah-
tuvista kuljetuksista veloitettaviin hintoi-
hin sovelletaan yhteisön lainsäädäntöä.

13 artikla

Tilastot

Sopimuspuolen toimivaltaisten viran-
omaisten on toimitettava toisen sopimus-
puolen toimivaltaisille viranomaisille näi-
den pyynnöstä tiedot ja tilastot, jotka kos-
kevat nimettyjen lentoliikenteen harjoitta-
jien tarjoamien, toisen sopimuspuolen alu-
eelle tai sieltä pois suuntautuvien sovittu-
jen lentoliikennepalvelujen mukaista lii-
kennettä, samassa muodossa kuin lentoliik-
enteen harjoittajat ovat nämä tiedot ja ti-
lastot laatineet ja toimittaneet ne omille
kansallisille viranomaisilleen. Kaikista
muista liikenteen harjoittamiseen liittyvistä
tilastotiedoista, joita sopimuspuolen toimi-
valtaiset viranomaiset saattavat pyytää toi-
sen sopimuspuolen viranomaisilta, on neu-
voteltava sekakomiteassa kumman tahansa
sopimuspuolen pyynnöstä.

II OSASTO

VALVONTAAN LIITTYVÄ
YHTEISTYÖ

14 artikla

Lentoturvallisuus

1. Sopimuspuolten on noudatettava liit-
teessä VI olevassa A osassa määriteltyä
yhteisön lentoturvallisuuslainsäädäntöä jäl-
jempänä mainituin ehdoin.

2. Sopimuspuolten on varmistettava, että
sellaisille sopimuspuolen rekisteröimille
ilma-aluksille, joiden osalta epäillään, että
ne eivät ole yleissopimuksen mukaisesti
vahvistettujen kansainvälisten lentoturval-
lisuusmääräysten mukaisia, ja jotka las-
keutuvat toisen sopimuspuolen alueella
oleville kansainvälisen lentoliikenteen
käytössä oleville lentoasemille, suoritetaan
tämän toisen sopimuspuolen toimivaltais-
ten viranomaisten toimesta asematasotar-
kastuksia sekä sisällä aluksessa että sen ul-
kopuolella aluksen ja sen miehistön asia-
kirjojen asianmukaisuuden varmistamiseksi
ja ilma-aluksen ja sen laitteiston silmä-
määräisesti havaittavan kunnan toteaa-
miseksi.

3. Sopimuspuolet voivat milloin tahansa
pyytää neuvotteluja toisen sopimuspuolen
soveltamista turvallisuusmääräyksistä.

4. Minkään tässä sopimuksessa ei voida
katsoa rajoittavan sopimuspuolen toimival-
taisten viranomaisten valtuuksia ryhtyä
tarvittaviin ja välittömiin toimenpiteisiin
heidän havaitessaan, että ilma-alus, tuote
tai toiminta

a) ei ole yleissopimuksen mukaisesti
vahvistettujen vähimmäismääräysten tai
liitteessä VI olevassa A osassa tarkoitettun
lainsäädännön mukainen, tai

b) herättää 2 kohdassa tarkoitettua tar-
kastuksessa tehtyjen huomioiden perus-
teella epäilyjä siitä, että ilma-alus tai sen
toiminta eivät ole yleissopimuksen mukai-
sesti vahvistettujen vähimmäismääräysten
tai liitteessä VI olevassa A osassa tarkoite-
tun lainsäädännön mukaisia sen mukaan,
kumpaa näistä sovelletaan, tai

c) herättää epäilyjä siitä, että yleissopimuksen mukaisesti vahvistettuja vähimmäismääräyksiä tai liitteessä VI olevassa A osassa tarkoitettua lainsäädäntöä sen mukaan, kumpaa näistä sovelletaan, ei noudateta tai valvota tehokkaasti.

5. Ryhtyessään toimenpiteisiin 4 kohdan mukaisesti, sopimuspuolen toimivaltaisten viranomaisten on viipymättä ilmoitettava siitä toisen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille ja esitettävä perustelut näille toimille.

6. Jos 4 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä jatketaan siitä huolimatta, että ne eivät ole enää perusteltuja, kumpi tahansa sopimuspuoli voi saattaa asian sekakomitean käsiteltäväksi.

15 artikla

Lentoliikenteen turvaaminen

1. Koska siviili-ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön turvallisuuden varmistaminen on kansainvälisten lentoliikennepalvelujen tarjoamisen ehdoton edellytys, sopimuspuolet vahvistavat toisiaan koskevat velvoitteensa, joiden mukaan ne turvaavat siviili-ilmailun laittomilta teoilta (ja erityisesti velvoitteensa, jotka perustuvat Chicagon yleissopimukseen, Tokiossa 14 päivänä syyskuuta 1963 allekirjoitettuun rikoksia ja eräitä muita tekoja ilma-aluksissa koskevaan yleissopimukseen, Haagissa 16 päivänä joulukuuta 1970 allekirjoitettuun ilma-alusten laittoman haltuunoton ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 23 päivänä syyskuuta 1971 allekirjoitettuun siviili-ilmailun turvallisuuteen kohdistuvien laittomien tekojen ehkäisemistä koskevaan yleissopimukseen, Montrealissa 24 päivänä helmikuuta 1988 allekirjoitettuun kansainväliseen siviili-ilmailuun käytettävillä lentoasemilla tapahtuvien laittomien väkivallanteikkojen ehkäisemistä koskevaan lisäpöytäkirjaan ja Montrealissa 1 päivänä maaliskuuta 1991 allekirjoitettuun yleissopimukseen muovavaltavien räjähteiden merkitsemisestä tunnistamista varten, siltä osin kuin molemmat ovat näiden sopimuspuo-

lia, sekä muihin siviili-ilmailun turvaamiseen liittyviin yleissopimuksiin ja pöytäkirjoihin, joiden sopimuspuolia molemmat ovat).

2. Sopimuspuolet antavat pyynnöstä toisilleen kaiken tarvittavan avun torjuakseen siviili-ilma-alusten laitonta haltuunottoa ja muita laittomia toimia, jotka vaarantavat tällaisten ilma-alusten, niiden matkustajien ja miehistön, lentoasemien ja lennonvarmistuksen turvallisuuden, sekä apua, jolla pyritään torjumaan kaikkia muita siviili-ilmailua uhkaavia vaaratekijöitä.

3. Sopimuspuolten on keskinäisissä suhteissaan toimittava lentoliikenteen turvaamiseen liittyvien normien ja, siinä määrin kuin sopimuspuolet niitä soveltavat, Kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) vahvistamien ja Chicagon yleissopimuksen liitteinä olevien suositusten mukaisesti siinä määrin kuin näitä lentoliikenteen turvaamiseen liittyviä määräyksiä voidaan soveltaa sopimuspuoliin. Sopimuspuolten tulee vaatia, että niiden rekisterissä olevia ilma-aluksia käyttävät lentoliikenteen harjoittajat sekä sellaiset lentoliikenteen harjoittajat, joiden harjoittaman liiketoiminnan päätoimipaikka tai vakinainen kotipaikka on sopimuspuolen alueella, ja sopimuspuolen alueella olevat lentoasematoiminnan harjoittajat toimivat näiden lentoliikenteen turvaamista koskevien määräysten mukaisesti.

4. Sopimuspuolten on taattava, että niiden alueella toteutetaan tehokkaita toimenpiteitä ilma-alusten suojelemiseksi sekä matkustajien ja heidän käsimatkatavaroidensa tarkastamiseksi ja asianmukaisten tarkastusten suorittamiseksi miehistön ja rahdin (kirjatut matkatavarat mukaan luetuna) osalta sekä ilma-aluksen varastojen tarkastamiseksi ennen ilma-alukseen nousemista tai sen lastaamista sekä näiden tapahtumien aikana. Sopimuspuolet suostuvat siihen, että niiden lentoliikenteen harjoittajien edellytetään mahdollisesti noudattavan 3 kohdassa tarkoitettuja toisen sopimuspuolen soveltamia lentoliikenteen turvaamiseen liittyviä määräyksiä ilma-aluksen saapuessa kyseisen toisen sopimuspuolen alueelle, ollessa siellä tai poistuessa sieltä. Kummankin sopimuspuolen

on myös reagoitava myönteisesti kaikkiin toisen sopimuspuolen pyyntöihin, jotka koskevat erityisen uhan torjumiseen liittyvien kohtuullisten erityisturvatoimien toteuttamista.

5. Kun siviili-ilma-alukseen kohdistuu tai sitä uhkaa laitton haltuunotto tai ilma-aluksen turvallisuutta, sen matkustajiin tai miehistöön, lentoasemiin tai lennonvarmistuslaitteisiin kohdistetaan muu laitton teko, sopimuspuolten on avustettava toisiaan helpottamalla yhteyksiä ja toteuttamalla muut tarvittavat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on nopeasti ja turvallisesti saattaa päätökseen tällainen tapaus tai sen uhka.

6. Kun sopimuspuolella on riittäviä perusteita uskoa, että toinen sopimuspuoli on poikennut tässä artiklassa tarkoitetuista lentoliikenteen turvaamista koskevista määräyksistä, sopimuspuoli voi pyytää välittömiä neuvotteluja toisen sopimuspuolen kanssa.

7. Sanotun rajoittamatta tämän sopimuksen 4 artiklan (liikennöintiluvan peruuttaminen) soveltamista, mahdottomuus saavuttaa tyydyttävä sopimus viidentoista (15) päivän kuluessa tällaisen pyynnön esittämisestä, on peruste kieltäytyä myöntämästä toisen sopimuspuolen yhden tai useamman lentoliikenteen harjoittajan liikennöintilupia tai teknisiä lupia, peruuttaa ne, rajoittaa niiden soveltamista tai asettaa niille ehtoja.

8. Välittömän ja poikkeuksellisen vaaratilanteen uhatessa sopimuspuoli voi ryhtyä väliaikaisiin toimenpiteisiin ennen kuin viisitoista (15) päivää on kulunut.

9. Kaikkien 7 kohdan nojalla sovellettavien toimenpiteiden toteuttaminen on keskeytettävä, kun toinen sopimuspuoli noudattaa jälleen tässä artiklassa tarkoitettuja määräyksiä.

16 artikla

Ilmaliikenteen hallinta

1. Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa B osassa tarkoitettua lainsäädäntöä jäljempänä mainituin ehdoin.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat tekemään mahdollisimman tiivistä yhteistyötä ilma-liikenteen hallinnan alalla yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan laajentamiseksi Marokkoon, nykyisten turvallisuusmääräysten ja lentoliikennettä koskevien normien yleisen tehokkuuden parantamiseksi sekä kapasiteetin käytön optimoimiseksi ja viivästyksen minimoimiseksi.

3. Helpottaakseen yhtenäistä eurooppalaista ilmatilaa koskevan lainsäädännön soveltamista alueellaan

a) Marokon on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ilmaliikenteen hallintaan liittyvien institutionaalisten rakenteidensa mukauttamiseksi yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan, erityisesti perustamalla tarvittavat kansalliset valvontaelimet, jotka ovat vähintään toiminnallisesti riippumattomia lennonvarmistuspalvelujen tarjoajista, ja

b) Yhteisön on otettava Marokko mukaan soveltuviin yhtenäiseen eurooppalaiseen ilmatilaan liittyviin, lennonvarmistuspalveluja, ilmatilaa ja yhteentoimivuutta koskeviin toiminnallisiin aloitteisiin, erityisesti huomioimalla aikaisessa vaiheessa Marokon toimet toiminnallisten ilmatilan lohkojen perustamiseksi tai koordinoimalla SESAR-hanketta tarkoituksenmukaisella tavalla.

17 artikla

Ympäristö

1. Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa C osassa tarkoitettua lentoliikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä.

2. Tämän sopimuksen määräykset eivät estä sopimuspuolen toimivaltaisia viranomaisia ryhtymästä tarvittaviin toimenpiteisiin sopimuksen mukaisesti harjoitetun kansainvälisen lentoliikenteen ympäristövaikutusten ehkäisemiseksi tai niiden käsittelemiseksi muulla tavoin, edellyttäen, että näitä toimenpiteitä sovelletaan kansallisuudesta riippumatta.

18 artikla

Kuluttajansuoja

Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa D osassa tarkoitettua lento liikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä.

19 artikla

Tietokonepohjaiset paikanvarausjärjestelmät

Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa E osassa tarkoitettua lento liikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä.

20 artikla

Sosiaaliset näkökohdat

Sopimuspuolten on noudatettava liitteessä VI olevassa F osassa tarkoitettua lento liikenteeseen liittyvää lainsäädäntöä.

III OSASTO

**INSTITUTIONAALISET
MÄÄRÄYKSET**

21 artikla

Tulkinta ja soveltaminen

1. Sopimuspuolten on toteutettava kaikki tarvittavat yleiset tai erityiset toimenpiteet tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi, ja niiden on pidättäydyttävä kaikista toimenpiteistä, jotka voisivat vaarantaa tämän sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen.

2. Sopimuspuolet ovat omalla alueellaan vastuussa sopimuksen sekä liitteessä VI lueteltujen lentoliikennettä koskevien asetusten ja direktiivien asianmukaisesta täytäntöönpanosta.

3. Kumpikin sopimuspuoli antaa toiselle sopimuspuolelle kaikki tarvittavat tiedot ja kaiken tarvittavan avun, jos kyseinen toi-

nen sopimuspuoli suorittaa mahdollisia rikkomuksia koskevia tutkimuksia sille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti.

4. Kun sopimuspuolet toimivat niille tämän sopimuksen nojalla kuuluvan toimivallan mukaisesti asioissa, jotka ovat toisen sopimuspuolen kannalta merkityksellisiä ja jotka koskevat toisen sopimuspuolen viranomaisia tai sen yrityksiä, tämän toisen sopimuspuolen toimivaltaisille viranomaisille tiedotetaan asiasta ja niille annetaan mahdollisuus esittää huomautuksia ennen lopullisen päätöksen tekemistä.

22 artikla

Sekakomitea

1. Perustetaan sopimuspuolten edustajista muodostuva komitea (jäljempänä "sekakomitea"), joka vastaa tämän sopimuksen hallinnoinnista ja huolehtii sen asianmukaisesta täytäntöönpanosta. Tätä varten sekakomitea antaa suosituksia ja tekee päätöksiä tässä sopimuksessa määrätyissä asioissa.

2. Sopimuspuolet tekevät päätökset sekakomiteassa yhdessä ja ne sitovat molempia sopimuspuolia. Sopimuspuolet panevat päätökset täytäntöön omien sääntöjensä mukaisesti.

3. Sekakomitea kokoontuu tarpeen mukaan ja vähintään kerran vuodessa. Kumpikin sopimuspuoli voi pyytää kokouksen koolle kutsumista.

4. Sopimuspuoli voi myös pyytää sekakomitean koollekutsumista tämän sopimuksen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvien kysymysten ratkaisemiseksi. Tällainen kokous on järjestettävä mahdollisimman pian, mutta viimeistään kahden kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä, jolleivät sopimuspuolet toisin sovi.

5. Sopimuksen moitteettoman täytäntöönpanon varmistamiseksi sopimuspuolet vaihtavat tietoja ja neuvottelevat sekakomiteassa kumman tahansa sopimuspuolen pyynnöstä. Komitea vahvistaa päätöksellä oman työjärjestyksensä.

6. Komitea vahvistaa päätöksellä oman työjärjestyksensä.

7. Jos jompikumpi sopimuspuoli katsoo, että toinen sopimuspuoli ei ole pannut sekakomitean päätöstä asianmukaisesti täytäntöön, ensin mainittu voi pyytää asian käsittelyä sekakomiteassa. Jos sekakomitea ei pääse asiassa ratkaisuun kahden (2) kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, pyynnön esittänyt sopimuspuoli voi toteuttaa 24 artiklan mukaisia tilapäisiä suojatoimenpiteitä.

8. Sekakomitean päätöksissä mainitaan päivämäärä, johon mennessä sopimuspuolten on pantava se täytäntöön, sekä muut taloudellisille toimijoille mahdollisesti merkitykselliset tiedot.

9. Jos sekakomitea ei tee päätöstä asiasta kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun asia on annettu sen käsiteltäväksi, sopimuspuolet voivat toteuttaa 24 artiklan mukaisia tilapäisiä suojatoimenpiteitä, sanotun kuitenkin rajoittamatta 2 kohdan soveltamista.

10. Sekakomiteassa käsitellään kysymyksiä, jotka liittyvät sopimuspuolten lentoyhtiöiden osake-enemmistön hallintaan vaikuttaviin kahdenvälisiin investointeihin tai muutoksiin lentoliikenteen harjoittajien tosiasiallisessa määräysvallassa.

11. Sekakomitean on tehtävä yhteistyötä erityisesti

a) edistämällä asiantuntijatasojen tietojenvaihtoa, joka liittyy uusiin lainsäädäntöaloitteisiin ja lainsäädännön muuttumiseen, mukaan luettuna lentoturvallisuus ja lentoliikenteen turvaaminen, ympäristö, lentoasemien infrastruktuuri (mukaan luettuna lähtö- ja saapumisajat) ja kuluttajansuoja;

b) selvittämällä säännöllisesti sopimuksen täytäntöönpanon aiheuttamia sosiaalisia vaikutuksia erityisesti työllisyyteen ja kehittämällä tarkoituksenmukaisia toimintamalleja perusteltuihin huolenaiheisiin; ja

c) käsittelemällä mahdollisia kohteita, joiden osalta sopimusta voidaan edelleen kehittää, mukaan luettuna sopimuksen muutoksia koskevien suositusten tekeminen.

23 artikla

Riitojen ratkaiseminen ja välimiesmenettely

1. Sopimuspuolet voivat antaa sekakomitean käsiteltäväksi kaikki riidat, jotka liittyvät tämän sopimuksen tulkintaan ja joita ei ole kyetty ratkaisemaan 22 artiklan mukaisesti. Tämän artiklan soveltamiseksi assosiaatiosopimuksella perustettu assosiaationeuvosto toimii sekakomiteana.

2. Sekakomitea voi ratkaista riidan päätöksellään.

3. Sopimuspuolet ryhtyvät tarvittaviin toimenpiteisiin 2 kohdassa tarkoitetun päätöksen täytäntöönpanemiseksi.

4. Jos riitaa ei kyetä ratkaisemaan 2 kohdan mukaisesti, se annetaan jommankumman sopimuspuolen pyynnöstä kolmijäsenisen välimiesoikeuden käsiteltäväksi seuraavien menettelyjen mukaisesti:

a) molemmat sopimuspuolet nimeävät välimiehen kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa siitä, kun välimiesoikeus on vastaanottanut ilmoituksen välimiesmenettelyä koskevasta pyynnöstä, jonka toinen sopimuspuoli on lähettänyt diplomaattiteitse. Nämä kaksi välimiestä nimittävät kolmannen välimiehen seuraavien kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa. Jos toinen sopimuspuolista ei ole nimennyt välimiestä sovitun ajan kuluessa, tai jos kolmatta välimiestä ei nimetä sovitun ajan kuluessa, kumpi tahansa sopimuspuoli voi pyytää ICAO:n neuvoston puheenjohtajaa nimitämään tarpeen mukaan joko välimiehen tai välimiehet;

b) edellä olevan a alakohdan mukaisesti nimetyn kolmannen välimiehen tulee olla kolmannen maan kansalainen ja toimia välimiesoikeuden puheenjohtajana;

c) välimiesoikeus päättää omasta työjärjestyksestään; ja

d) siihen asti, kunnes välimiesoikeus on tehnyt lopullisen päätöksensä, välimiesmenettelyn liittyvät kustannukset jaetaan tasapuolisesti sopimuspuolten kesken.

5. Kaikki välimiesoikeuden väliaikaiset ja lopulliset päätökset ovat sopimuspuolia sitovia.

6. Jos sopimuspuoli ei noudata välimies-oikeuden tämän artiklan mukaisesti tekemää päätöstä kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantamisesta, toinen sopimuspuoli voi kyseisen laininlyönnin koko keston ajaksi peruuttaa kokonaan tai tilapäisesti tämän sopimuksen nojalla sopimusta rikkovalle sopimuspuolelle myönnetty oikeudet tai erioikeudet tai rajoittaa niitä.

24 artikla

Suojatoimenpiteet

1. Sopimuspuolet toteuttavat kaikki yleiset ja erityiset toimenpiteet, jotka ovat tarpeen niiden tästä sopimuksesta johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi. Ne huolehtivat siitä, että tässä sopimuksessa määrätyt tavoitteet saavutetaan.

2. Jos sopimuspuoli on toisen sopimuspuolen mielestä jättänyt täyttämättä tämän sopimuksen mukaisen velvoitteen, se voi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin. Suojatoimenpiteiden soveltamisala ja kesto on rajoitettava siihen, mikä on ehdottomasti tarpeen tilanteen korjaamiseksi tai tämän sopimuksen tasapainon palauttamiseksi. Ensisijaisesti on käytettävä toimenpiteitä, jotka aiheuttavat vähiten häiriötä tämän sopimuksen toteutumiselle.

3. Sopimuspuolen, joka harkitsee suojatoimenpiteiden toteuttamista, on ilmoitettava asiasta sekakomitean välityksellä muille sopimuspuolille sekä annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.

4. Sopimuspuolten on aloitettava välittömästi neuvottelut sekakomiteassa molempien hyväksyttävissä olevan ratkaisun löytämiseksi.

5. Sopimuspuoli saa toteuttaa suojatoimenpiteitä vasta yhden kuukauden kuluessa 3 kohdan mukaisen ilmoituksen päivämäärästä, jollei 4 kohdan mukaista neuvottelumenettelyä ole saatu päätökseen ennen mainittua määräaika, tämän kuitenkin rajoittamatta 3 artiklan d kohdan, 4 artiklan d kohdan ja 14 ja 15 artiklan soveltamista.

6. Sopimuspuolen on viipymättä ilmoitettava toteutetuista toimenpiteistä sekakomitealle sekä annettava kaikki olennaiset tiedot asiasta.

7. Kaikki tämän artiklan mukaisesti toteutetut toimenpiteet keskeytetään heti, kun rikkomukseen syyllistynyt sopimuspuoli täyttää jälleen tämän sopimuksen vaatimukset.

25 artikla

Sopimuksen maantieteellinen soveltaminen

Vaikka sopimuspuolet tiedostavat tämän sopimuksen kahdenvälisen luonteen, ne toteavat, että se on osa Euro–Välimerikumppanuuden muodostamaa kokonaisuutta, jota tarkoitetaan 28 päivänä marraskuuta 1995 annetussa Barcelonan julistuksessa. Sopimuspuolet sitoutuvat jatkuvaa vuoropuheluun, jolla pyritään varmistamaan yhdenmukaisuus tämän sopimuksen ja Barcelonan prosessin välillä ja erityisesti mahdollisuudet päättää yhdessä sopimuksen muutoksista muiden vastaavien lentoliikennesopimusten huomioimiseksi.

26 artikla

Suhde muihin sopimuksiin

1. Tämän sopimuksen määräykset korvaavat Marokon ja jäsenvaltioiden välisten kahdenvälisen lentoliikennesopimusten voimassa olevat määräykset. Niiden kahdenvälisiin sopimuksiin perustuvien voimassa olevien liikenneoikeuksien käyttämistä, jotka eivät kuulu tämän sopimuksen soveltamisalaan, voidaan kuitenkin jatkaa sillä edellytyksellä, ettei jäsenvaltioita ja niiden kansalaisia syrjitä.

2. Jos sopimuspuolet liittyvät johonkin monenväliseen sopimukseen tai hyväksyvät ICAO:n tai jonkin muun kansainvälisen järjestön hyväksymän päätöksen, joka koskee tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvia kysymyksiä, niiden on otettava asia esille sekakomiteassa sen selvittä-

miseksi, olisiko tätä sopimusta tarkistettava tilanteen huomioon ottamiseksi.

3. Tämän sopimuksen soveltaminen ei rajoita kummankaan sopimuspuolen päätöksiä, joita tehdään ICAO:n tulevaisuudessa mahdollisesti tekemien suositusten täytäntöönpanemiseksi. Sopimuspuolet eivät voi vedota tähän sopimukseen tai mihinkään sen osaan perusteena vastustaakseen uusien toimintatapojen käsittelyä ICAO:ssa tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa.

27 artikla

Muutokset

1. Jos jompikumpi sopimuspuoli haluaa muuttaa tämän sopimuksen määräyksiä, se ilmoittaa asiasta sekakomitealle. Tähän sopimukseen sovitut muutokset tulevat voimaan, kun tarvittavat sopimuspuolten sisäiset menettelyt on saatettu päätökseen.

2. Sekakomitea voi toisen sopimuspuolen ehdotuksesta ja tämän artiklan mukaisesti päättää tämän sopimuksen liitteiden muuttamisesta.

3. Tällä sopimuksella ei rajoiteta sopimuspuolten oikeutta antaa yksipuolisesti uutta lainsäädäntöä tai muuttaa voimassa olevaa lainsäädäntöään lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä liitteessä VI mainitulla alalla, edellyttäen, että tämä tapahtuu syrjimättömyyden periaatteen ja tämän sopimuksen määräysten mukaisesti.

4. Kun sopimuspuoli laatii uutta lainsäädäntöä, sen on ilmoitettava tästä toiselle sopimuspuolelle ja kuultava sitä mahdollisimman laajalti. Toisen sopimuspuolen pyynnöstä asiasta voidaan keskustella alustavasti sekakomiteassa.

5. Jos sopimuspuoli on antanut uutta lainsäädäntöä tai hyväksynyt lainsäädäntönsä muutoksen lentoliikenteen alalla tai siihen liittyvällä liitteessä VI mainitulla alalla, sen on ilmoitettava asiasta toiselle sopimuspuolelle viimeistään kolmenkymmenen päivän kuluttua kyseisen lainsäädännön antamisesta. Kunnan tahansa sopimuspuolen pyynnöstä sekakomitea järjestää tämän jälkeen kuudenkymmenen

päivän kuluessa näkemysten vaihdon tällaisen uuden lainsäädännön tai muutoksen mahdollisista vaikutuksista sopimuksen asianmukaiseen toteutumiseen.

6. Sekakomitea

a) tekee päätöksen, jolla muutetaan tämän sopimuksen liitettä VI siten, että siihen sisällytetään, tarvittaessa vastavuoroisuutta noudattaen, edellä tarkoitettu uusi lainsäädäntö tai muutos,

b) tekee päätöksen, jolla edellä tarkoitettu lainsäädäntö tai muutos katsotaan tämän sopimuksen mukaiseksi, ja

c) päättää muista kohtuullisessa ajassa toteutettavista toimenpiteistä, joilla varmistetaan tämän sopimuksen asianmukainen toteutuminen.

28 artikla

Irtisanominen

1. Tämä sopimus tehdään määräämättömäksi ajaksi.

2. Kumpikin sopimuspuoli voi milloin tahansa ilmoittaa kirjallisesti diplomaattiteitse toiselle sopimuspuolelle päätöksentään irtisanoa tämä sopimus. Tällainen ilmoitus on toimitettava samanaikaisesti ICAO:lle. Tämän sopimuksen voimassaolo päättyy kahdentoista kuukauden kuluttua siitä, kun toinen sopimuspuoli on vastaanottanut sopimuksen irtisanomista koskevan ilmoituksen, jollei irtisanomisilmoitusta peruuteta ennen mainitun määräajan päättymistä.

3. Tällä sopimuksella ei ole oikeusvaikutuksia tai sen soveltaminen keskeytetään, jos assosiaatiosopimuksen voimassaolo päättyy tai sen soveltaminen keskeytetään.

29 artikla

Rekisteröinti Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä ja Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä

Tämä sopimus ja sen muutokset rekisteröidään Kansainvälisessä siviili-ilmailujärjestössä (ICAO) ja Yhdistyneiden Kansakuntien sihteeristössä.

30 artikla

Voimaantulo ja väliaikainen soveltaminen

1. Sopimusta sovelletaan väliaikaisesti sen allekirjoittamispäivästä sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

2. Tämä sopimus tulee voimaan kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sopimuspuolten välisen diplomaattisen noottien vaihdon, jolla vahvistetaan, että kaikki tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät menettelyt on saatettu päätökseen, jälkimmäinen nootti on päivätty. Tätä noottienvaihtoa varten Marokon kuningaskunnan on toimitettava diplomaattiteitse Euroopan unionin pääsihteeristölle nootti, joka on osoitettu Euroopan yhteisölle ja sen jäsenvaltioille, ja Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön on toimitettava Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden

nootti diplomaattiteitse Marokon kuningaskunnalle. Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden diplomaattiteitse toimitetun nootin on sisällettävä kunkin jäsenvaltion tiedonanto, jossa vahvistetaan, että jäsenvaltio on saattanut päätökseen tämän sopimuksen voimaantulon edellyttämät menettelyt.

TÄMÄN VAKUUDEKSI alla mainitut täysivaltaiset edustajat ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen.

Tehty Brysselissä kahdententoista päivänä joulukuuta vuonna kaksituhattakuusi kahtena kappaleena englannin, espanjan, hollannin, italian, kreikan, latvian, liettuan, maltan, portugalil, puolan, ranskan, ruotsin, saksan, slovakian, sloveenin, suomen, tanskan, tsekin, unkarin ja viron sekä arabian kielillä jokaisen tekstin ollessa yhtä todistusvoimainen.

SOVITUT LENTOLIIKENNEPALVELUT JA MÄÄRÄTYT REITIT

1. Tähän liitteeseen sovelletaan tämän sopimuksen liitteessä IV määrättyjä siirtymäjärjestelyjä.

2. Kumpikin sopimuspuoli myöntää toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajille oikeuden tarjota lentoliikennepalveluja seuraavilla reiteillä:

a) yhteisön lentoliikenteen harjoittajat: yhteisössä sijaitsevat kohteet – yksi tai useampi Marokossa sijaitseva kohde – Marokon ulkopuolella sijaitsevat kohteet,

b) Marokon lentoliikenteen harjoittajat: Marokossa sijaitsevat kohteet – yksi tai useampi yhteisössä sijaitseva kohde.

3. Marokon lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää tämän sopimuksen 2 artiklan mukaisia liikenneoikeuksiaan useamman kuin yhden yhteisön alueella sijaitsevan kohteen välillä edellyttäen, että reitin lähtö- tai päätepiste sijaitsee Marokon alueella.

Yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat käyttää tämän sopimuksen 2 artiklan mukaisia liikenneoikeuksiaan Marokon ja sen ulkopuolella sijaitsevien kohteiden välillä edellyttäen, että reitin lähtö- tai päätepiste sijaitsee yhteisön alueella ja – matkustajaliikennepalvelujen osalta – kyseiset Marokon ulkopuoliset kohteet sijaitsevat Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvissa maissa.

Yhteisön lentoliikenteen harjoittajat saavat Marokkoon suuntautuissa edestakaisissa lentoliikennepalveluissa lentää saman palvelun puitteissa useampaan kuin yhteen kohteeseen (monikohdelennot) ja käyttää näiden kohteiden välillä välilaskuoikeuttaan.

Euroopan naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvat: Algeria, Armenia, Azerbaidzan, Egypti, Georgia, Israel, Jordania, Libanon, Libya, Moldavia, Marokko, palestiinalaishallinto, Syyria, Tunisia, Ukraina ja Valko-Venäjä. Naapuruuspolitiikan piiriin kuuluvissa maissa sijaitsevia kohteita voidaan käyttää myös välilaskupaikkoina.

4. Edellä tarkoitetuilla reiteillä voidaan liikennöidä kumpaankin suuntaan. Lento-

liikenteen harjoittaja voi jättää pois minkä tahansa tällaisella reitillä olevan kohteen, välilaskupaikan tai sopimuspuolten ulkopuolella sijaitsevan kohteen edellyttäen, että reitin lähtö- tai päätepiste sijaitsee Marokon lentoliikenteen harjoittajien osalta Marokon alueella tai yhteisön lentoliikenteen harjoittajien osalta jäsenvaltion alueella.

5. Kummankin sopimuspuolen on sallittava, että lentoliikenteen harjoittajat määrittelevät tarjoamansa kansainvälisen lentoliikennepalvelun tiheyden ja määrän markkinoilla vallitsevien kaupallisten näkökohtien perusteella. Tämän oikeuden mukaisesti kumpikaan sopimuspuoli ei saa yksipuolisesti rajoittaa liikenteen määrää, tiheyttä tai palvelun säännöllisyyttä taikka toisen sopimuspuolen lentoliikenteen harjoittajien käyttämien ilma-alusten tyyppiä tai tyyppejä muista kuin tullitoimintaan, teknisiin näkökohtiin, liikenteen toimivuuteen, ympäristönäkökohtiin tai terveyden suojeluun liittyvistä syistä.

6. Lentoliikenteen harjoittajat voivat harjoittaa kansainvälistä lentoliikennettä niin, että niiden oikeutta vaihtaa käytettyjen ilma-alusten tyyppiä missä tahansa reittien kohteessa ei rajoiteta.

7. Tilanteet, joissa marokkolainen lentoliikenteen harjoittaja vuokraa kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajan ilma-alusta miehistöineen (ns. wet-leasing) tai joissa yhteisön lentoliikenteen harjoittaja vuokraa muun kuin liitteessä VI mainitun kolmannen maan lentoliikenteen harjoittajan ilma-alusta miehistöineen harjoittaakseen tämän sopimuksen mukaisia oikeuksiaan, on pidettävä poikkeusratkaisuin tai niillä on vastattava vain tilapäistarpeisiin. Tällaiseen ratkaisuun on aina saatava ennalta hyväksyntä kalustoa vuokralle ottavan lentoliikenteen harjoittajan liikenneluvan myöntäneeltä viranomaiselta, ja siitä on ilmoitettava toisen sopimuspuolen toimivaltaiselle viranomaiselle.

LIITE II

MAROKON JA EUROOPAN YHTEISÖN JÄSENVALTIOIDEN KAHDENVÄLISET SOPIMUKSET

Tämän sopimuksen 26 artiklan mukaisesti se on ensisijainen seuraaviin Marokon ja jäsenvaltioiden välisiin kahdenväliisiin lentoliikennesopimuksiin nähden:

- Belgian kuningaskunnan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 20 päivänä tammikuuta 1958,

sellaisena kuin se on täydennettynä 20 päivänä tammikuuta 1958 päivätyllä noottienvaihdolla

sekä sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna Rabatissa 11 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyllä yhteistyöpöytäkirjalla;

- Tšekkoslovakian sosialistisen tasavallan ja Marokon välinen Rabatissa 8 päivänä toukokuuta 1961 tehty lentoliikennesopimus, jonka osalta Tšekin tasavalta on antanut sopimuseuraantoa koskevan ilmoituksen;

- Tanskan kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 14 päivänä marraskuuta 1977,

sellaisena kuin se on täydennettynä 14 päivänä marraskuuta 1977 päivätyllä noottienvaihdolla;

- Saksan liittotasavallan ja Marokon kuningaskunnan välinen lentoliikennesopimus, tehty Bonnissa 12 päivänä lokakuuta 1961,

- Helleenien tasavallan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 10 päivänä toukokuuta 1999,

jota sovelletaan yhdessä Ateenassa 6 päivänä lokakuuta 1998 tehdyn yhteistyöpöytäkirjan kanssa;

- Espanjan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Madridissa 7 päivänä heinäkuuta 1970,

sellaisena kuin se on täydennettynä 12 päivänä elokuuta 2003 ja 25 päivänä elokuuta 2003 päivätyllä kirjeenvaihdolla;

- Ranskan tasavallan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 25 päivänä lokakuuta 1957,

- sellaisena kuin se on muutettuna 22 päivänä maaliskuuta 1961 päivätyllä kirjeenvaihdolla,

- muutettuna 2 ja 5 päivänä joulukuuta 1968 päivätyllä pöytäkirjalla,

- muutettuna 17–18 päivänä toukokuuta 1976 päivätyllä neuvottelumuistiolla,

- muutettuna 15 päivänä maaliskuuta 1977 päivätyllä neuvottelumuistiolla sekä viimeksi muutettuna 22–23 päivänä maaliskuuta 1984 päivätyllä neuvottelupöytäkirjalla ja 14 päivänä maaliskuuta 1984 päivätyllä kirjeenvaihdolla;

- Italian tasavallan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Roomassa 8 päivänä heinäkuuta 1967,

sellaisena kuin se on muutettuna Roomassa 13 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyllä yhteistyöpöytäkirjalla sekä

viimeksi muutettuna 17 päivänä lokakuuta 2001 ja 3 päivänä tammikuuta 2002 päivätyllä noottienvaihdolla;

- Latvian tasavallan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Varsovassa 19 päivänä toukokuuta 1999;

- Luxemburgin suurherttuakunnan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Bonnissa 5 päivänä heinäkuuta 1961;

- Unkarin kansantasavallan ja Marokon kuningaskunnan välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 21 päivänä maaliskuuta 1967;

- Maltan tasavallan hallituksen ja Hänen Majesteettinsa Marokon kuninkaan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 26 päivänä toukokuuta 1983;

- Hänen Majesteettinsa Alankomaiden kuningattaren hallituksen ja Hänen Majes-

teettinsä Marokon kuninkaan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 20 päivänä toukokuuta 1959;

– Itävallan liittohallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 27 päivänä helmikuuta 2002;

– Puolan kansantasavallan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 29 päivänä marraskuuta 1969;

– Portugalin ja Marokon kuningaskunnan välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 3 päivänä huhtikuuta 1958,

sellaisena kuin se on täydennettynä Lissabonissa 19 päivänä joulukuuta 1975 tehdyllä pöytäkirjalla, sekä

viimeksi täydennettynä Lissabonissa 17 päivänä marraskuuta 2003 tehdyllä pöytäkirjalla;

– Ruotsin kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Rabatissa 14 päivänä marraskuuta 1977,

sellaisena kuin se on täydennettynä 14 päivänä marraskuuta 1977 päivätyllä noottienvaihdolla;

– Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, tehty Lontoossa 22 päivänä lokakuuta 1965,

sellaisena kuin se on muutettuna 10 ja 14 päivänä lokakuuta 1968 päivätyllä noottienvaihdolla,

muutettuna Lontoossa 14 päivänä maaliskuuta 1997 tehdyllä pöytäkirjalla sekä

muutettuna Rabatissa 17 päivänä lokakuuta 1997 tehdyllä pöytäkirjalla;

– Marokon kuningaskunnan ja Euroopan yhteisön jäsenvaltioiden välillä parafoidut tai allekirjoitetut lentoliikennesopimukset ja muut järjestelyt, jotka eivät ole vielä tulleet voimaan ja joita ei sovelleta väliaikaisesti tämän sopimuksen allekirjoituspäivänä;

– Alankomaiden kuningaskunnan hallituksen ja Marokon kuningaskunnan hallituksen välinen lentoliikennesopimus, joka on liitetty Haagissa 20 päivänä kesäkuuta 2001 tehtyyn yhteistyöpöytäkirjaan liitteenä 1.

LIITE III

LIIKENNÖINTILUPIIN JA TEKNISIIN LUPIIN LIITTYVÄT MENETTELYT: TOIMIVALTAISET VIRANOMAISET

1. Euroopan yhteisö	Siviili-ilmailuvirasto
Saksa:	Liikenneministeriö
Liittovaltion siviili-ilmailuvirasto (LBA)	Liettua:
Liikenne-, rakennus- ja kaupunkisuunnitteluministeriö	Siviili-ilmailulaitos
Itävalta:	Luxemburg:
Siviili-ilmailuviranomainen	Siviili-ilmailuosasto
Liikenne-, innovaatio- ja teknologiaministeriö	Malta:
Belgia:	Siviili-ilmailuvirasto
Lentoliikenteen pääosasto	Alankomaat:
Liikenne- ja kuljetusvirasto	Liikenneasioiden, julkisten töiden ja vesihuollon ministeriö: Siviili-ilmailun ja tavarakuljetuksen pääosasto
Kypros:	Liikenneasioiden ja vesihuollon tarkastuslaitos
Siviili-ilmailuvirasto	Puola:
Liikenne- ja julkisten töiden ministeriö	Siviili-ilmailuvirasto
Tanska:	Portugali:
Siviili-ilmailuvirasto	Valtion siviili-ilmailulaitos (INAC)
Espanja:	Aluevarustamisen, -suunnittelun ja -hallinnon ministeriö
Siviili-ilmailun pääosasto	Tšekki:
Infrastruktuuri- ja liikenneministeriö	Siviili-ilmailuministeriö
Viro:	Liikenneministeriö
Ilmailulaitos	Siviili-ilmailuviranomainen
Suomi:	Yhdistynyt kuningaskunta:
Ilmailuhallinto	Ilmailuosasto
Ranska:	Liikenneministeriö (DfT)
Siviili-ilmailun pääosasto (DGAC)	Slovakian tasavalta:
Kreikka:	Siviili-ilmailuvirasto
Kreikan siviili-ilmailuviranomainen	Liikenne-, posti- ja televiestintäministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö	Slovenia:
Unkari:	Siviili-ilmailuosasto
Siviili-ilmailun pääosasto	Liikenneministeriö
Talous- ja liikenneministeriö	Ruotsi:
Irlanti:	Siviili-ilmailuviranomainen
Siviili-ilmailun pääosasto	2. Marokon kuningaskunta
Liikenneministeriö	Siviili-ilmailuosasto
Italia:	Varuste- ja liikenneministeriö
Valtion siviili-ilmailuvirasto (ENAC)	
Latvia:	

SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

1. Euroopan yhteisö suorittaa arvioinnin siitä, miten Marokko on pannut täytäntöön ja soveltanut liitteessä VI lueteltuja lentoliikenteeseen liittyvän yhteisön lainsäädännön säännöksiä; sekakomitea vahvistaa arvioinnin päätöksellään. Sekakomitean olisi tehtävä päätös kahden vuoden kuluessa tämän sopimuksen voimaantulosta.

2. Ennen kuin 1 kohdassa tarkoitettu päätös on tehty, yhteisön lentoliikenteen harjoittajilla ei ole liitteessä I tarkoitettujen sovittujen lentoliikennepalvelujen ja määrättyjen reittien osalta oikeutta lisätä

liikennettä Marokossa vähentämällä sitä Marokon ulkopuolella olevista kohteista ja päinvastoin, eikä Marokon lentoliikenteen harjoittajilla ole oikeutta lisätä liikennettä tietyssä kohteessa yhteisössä vähentämällä sitä toisesta yhteisössä sijaitsevasta kohteesta ja päinvastoin. Kaikkia liitteessä II luetelluilla Marokon ja EY:n jäsenvaltioiden välisillä kahdenvälisillä sopimuksilla myönnettyjä viidennen vapauden liikenneoikeuksia voidaan kuitenkin edelleen harjoittaa edellyttäen, että se tehdään ilman kansallisuuteen perustuvaa syrjintää.

LIITE V

LUETTELO TÄMÄN SOPIMUKSEN 3 JA 4 ARTIKLASSA TARKOITETUISTA MUISTA VALTIOISTA

1. Islannin tasavalta (Euroopan talous-alueesta tehdyn sopimuksen nojalla)
2. Liechtensteinin ruhtinaskunta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla)

3. Norjan kuningaskunta (Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen nojalla)
4. Sveitsin valaliitto (Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton välisen lentoliikennesopimuksen nojalla)

LIITE VI

SIVIILI-ILMAILUUN SOVELLETTAVAT SÄÄNNÖT

Seuraavien säädösten sovellettavia säännöksiä sovelletaan tämän sopimuksen mukaisesti, jollei tässä liitteessä tai siirtymäsäännöksiä koskevassa liitteessä IV toisin määrätä. Yksittäisiä säädöksiä koskevat mukautukset on tarvittaessa mainittu niiden jäljessä.

A. LENTOTURVALLISUUS

Huomautus: Ehdoista, joilla Marokko voi osallistua tarkkailijana Euroopan lentoturvallisuusviraston (EASA) toimintaan, keskustellaan myöhemmässä vaiheessa.

N:o 3922/91

Neuvoston asetus (ETY) N:o 3922/91, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Komission asetus (EY) N:o 2176/96, annettu 13 päivänä marraskuuta 1996, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen

– Komission asetus (EY) N:o 1069/1999, annettu 25 päivänä toukokuuta 1999, neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen

– Komission asetus (EY) N:o 2871/2000, annettu 28 päivänä joulukuuta 2000, teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta

sen (ETY) N:o 3922/91 mukauttamisesta tieteen ja tekniikan kehitykseen

– Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1592/2002, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2002, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–10 ja 12–13 artikla, lukuun ottamatta 4 artiklan 1 kohtaa ja 8 artiklan 2 kohdan toista virkettä, sekä liitteet I–III.

Sovellettaessa 12 artiklaa tarkoitetaan ilmaisulla "jäsenvaltiot" ilmaisua "EY:n jäsenvaltiot".

N:o 94/56

Neuvoston direktiivi 94/56/EY, annettu 21 päivänä marraskuuta 1994, siviili-ilmailun onnettomuuksien ja vaaratilanteiden tutkinnan peruseriaa-asteista

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla

N:o 1592/2002

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1592/2002, annettu 15 päivänä heinäkuuta 2002, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston perustamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1643/2003, annettu 22 päivänä heinäkuuta 2003, asetuksen (EY) N:o 1592/2002 muuttamisesta

– Komission asetus (EY) N:o 1701/2003, annettu 24 päivänä syyskuuta 2003, yhteisistä siviili-ilmailua koskevista säännöistä ja Euroopan lentoturvallisuusviraston pe-

rustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1592/2002 6 artiklan muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–57 artikla, liitteet I ja II

N:o 2003/42

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/42/EY, annettu 13 päivänä kesäkuuta 2003, poikkeamien ilmoittamisesta siviili-ilmailun alalla

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla, liitteet I ja II

N:o 1702/2003

Komission asetus (EY) N:o 1702/2003, annettu 24 päivänä syyskuuta 2003, ilmailun ja niihin liittyvien tuotteiden, osien ja laitteiden lentokelpoisuus- ja ympäristöhyväksyntää sekä suunnittelu- ja tuotantoorganisaatioiden hyväksyntää koskevista täytäntöönpanosäännöistä

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla, liite

N:o 2042/2003

Komission asetus (EY) N:o 2042/2003, annettu 20 päivänä marraskuuta 2003, lentokelpoisuuden ja ilmailutuotteiden, osien ja laitteiden ylläpidosta, ja niihin tehtäviin osallistuvien organisaatioiden ja henkilöstön hyväksymisestä

Sovellettavat säännökset: 1–6 artikla, liitteet I–IV

N:o 104/2004

Komission asetus (EY) N:o 104/2004, annettu 22 päivänä tammikuuta 2004, Euroopan lentoturvallisuusviraston valituslautakunnan organisaatiota ja kokoonpanoa koskevista säännöistä

Sovellettavat säännökset: 1–7 artikla ja liite

B. ILMALIIKENTEEHÄN HALLINTA

N:o 93/65

Neuvoston direktiivi 93/65/ETY, annettu 19 päivänä heinäkuuta 1993, yhteensopivien teknisten eritelmien määrittämisestä ja käytöstä lentoliikenteen hallinnan (ATM) laitteiden ja järjestelmien hankinnassa

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Komission direktiivi 97/15/EY, annettu 25 päivänä maaliskuuta 1997, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä sekä yh-

teensopivien teknisten eritelmien määrittämisestä ja käytöstä lentoliikenteen hallinnan (ATM) laitteiden ja järjestelmien hankinnassa annetun neuvoston direktiivin 93/65/ETY muuttamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 2082/2000, annettu 6 päivänä syyskuuta 2000, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä sekä Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun neuvoston direktiivin 93/65/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 97/15/EY muuttamisesta, sellaisena kuin se on muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 980/2002, annettu 4 päivänä kesäkuuta 2002, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2082/2000 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–9 artikla, liitteet I ja II

Viittaus neuvoston direktiiviin 93/65/ETY poistetaan 20 päivänä lokakuuta 2005.

N:o 2082/2000

Komission asetus (EY) N:o 2082/2000, annettu 6 päivänä syyskuuta 2000, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä sekä Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun neuvoston direktiivin 93/65/ETY muuttamisesta annetun direktiivin 97/15/EY muuttamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Komission asetus (EY) N:o 980/2002, annettu 4 päivänä kesäkuuta 2002, Eurocontrol-standardien hyväksymisestä annetun asetuksen (EY) N:o 2082/2000 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–3 artikla, liitteet I–III

N:o 549/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 549/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalaisen ilmatilan toteuttamisen puitteista (puitteasetus)

Sovellettavat säännökset: 1–4 artikla, 6 artikla ja 9–14 artikla

N:o 550/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 550/2004, annettu 10 päivänä maaliskuuta 2004, lennonvarmistuspalve-

lujen tarjoamisesta yhtenäisessä eurooppalaisessa ilmatilassa (palveluntarjonta-asetus)

Sovellettavat säännökset: 1–19 artikla
N:o 551/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston aset-
tus (EY) N:o 551/2004, annettu 10 päivänä
maaliskuuta 2004, yhtenäisen eurooppalai-
sen ilmatilan organisoinnista ja käytöstä
(ilmatila-asetus)

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla
N:o 552/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston ase-
tus (EY) N:o 552/2004, annettu 10 päivänä
maaliskuuta 2004, eurooppalaisen ilmalii-
kenteen hallintaverkon yhteentoimivuudes-
ta (yhteentoimivuusasetus)

Sovellettavat säännökset: 1–12 artikla
C. YMPÄRISTÖNSUOJELU
N:o 89/629

Neuvoston direktiivi 89/629/ETY, annet-
tu 4 päivänä joulukuuta 1989, siviilikäy-
tössä olevien ääntä hitaammin lentävien
suihkukoneiden aiheuttaman melun rajoit-
tamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla
N:o 92/14

Neuvoston direktiivi 92/14/ETY, annettu
2 päivänä maaliskuuta 1992, kansainväli-
sen siviili-ilmailun yleissopimuksen liit-
teessä 16 (toinen painos 1988) olevan I ni-
teen II osan 2 lukuun kuuluvien ääntä hi-
taammin lentävien lentokoneiden liiken-
nöimisen rajoittamisesta

sellaisena kuin se on muutettuna seuraa-
valla:

– Neuvoston direktiivi 98/20/EY, annet-
tu 30 päivänä maaliskuuta 1998, direktii-
vin 92/14/ETY muuttamisesta

– Komission direktiivi 1999/28/EY, an-
nettu 21 päivänä huhtikuuta 1999, direktii-
vin 92/14/ETY liitteen muuttamisesta

– Komission aset-
tus (EY) N:o 991/2001,
annettu 21 päivänä toukokuuta 2001, di-
rektiivin 92/14/ETY liitteen muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–11 artikla,
liite

N:o 2002/30

Euroopan parlamentin ja neuvoston di-
rektiivi 2002/30/EY, annettu 26 päivänä
maaliskuuta 2002, meluun liittyvien toi-
mintarajoitusten asettamista yhteisön len-

toasemilla koskevien sääntöjen ja menette-
lyjen vahvistamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–15 artikla,
liitteet I ja II

N:o 2002/49

Euroopan parlamentin ja neuvoston di-
rektiivi 2002/49/EY, annettu 25 päivänä
kesäkuuta 2002, ympäristömelun arvioin-
nista ja hallinnasta

Sovellettavat säännökset: 1–16 artikla,
liitteet I–IV

D. KULUTTAJANSUOJA

N:o 90/314

Neuvoston direktiivi 90/314/ETY, annet-
tu 13 päivänä kesäkuuta 1990, matkapake-
teista, pakettilomista ja pakettikiertomat-
koista

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla
N:o 92/59

Neuvoston direktiivi 92/59/ETY, annettu
29 päivänä kesäkuuta 1992, yleisestä tuo-
teturvallisuudesta

Sovellettavat säännökset: 1–19 artikla
N:o 93/13

Neuvoston direktiivi 93/13/ETY, annettu
5 päivänä huhtikuuta 1993, kuluttajasopi-
musten kohtuuttomista ehdoista

Sovellettavat säännökset: 1–10 artikla,
liite

N:o 95/46

Euroopan parlamentin ja neuvoston di-
rektiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lo-
kakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henki-
lötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen
vapaasta liikkuvuudesta

Sovellettavat säännökset: 1–34 artikla
N:o 2027/97

Neuvoston aset-
tus (EY) N:o 2027/97, an-
nettu 9 päivänä lokakuuta 1997, lentolii-
kenteen harjoittajien korvausvastuusta on-
nettomuustapauksissa

sellaisena kuin se on muutettuna seuraa-
valla:

– Euroopan parlamentin ja neuvoston
asetus (EY) N:o 889/2002, annettu 13 päi-
vänä toukokuuta 2002, neuvoston asetuk-
sen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla
N:o 261/2004

Euroopan parlamentin ja neuvoston ase-
tus (EY) N:o 261/2004, annettu 11 päivänä
helmikuuta 2004, matkustajille heidän len-

nolle pääsyä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–17 artikla

E. TIETOKONEPOHJAISET PAIKANVARAUSJÄRJESTELMÄT

N:o 2299/1989

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2299/1989, annettu 24 päivänä heinäkuuta 1989, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä sellaisena kuin se on muutettuna seuraavalla:

– Neuvoston asetus (ETY) N:o 3089/93, annettu 29 päivänä lokakuuta 1993, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2299/89 muuttamisesta

– Neuvoston asetus (EY) N:o 323/1999, annettu 8 päivänä helmikuuta 1999, tietokonepohjaisten paikanvarausjärjestelmien käyttöä koskevista käyttäytymissäännöistä annetun asetuksen (ETY) N:o 2299/89 muuttamisesta

Sovellettavat säännökset: 1–22 artikla, liite

F. SOSIAALISET NÄKÖKOHDAT

N:o 1989/391

Neuvoston direktiivi 89/391/ETY, annettu 12 päivänä kesäkuuta 1989, toimenpi-

teistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä

Sovellettavat säännökset: 1–16 ja 18–19 artikla

N:o 2003/88

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista

Sovellettavat säännökset: 1–19, 21–24 ja 26–29 artikla

N:o 2000/79

Neuvoston direktiivi 2000/79/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, Euroopan lentoyhtiöiden liiton (AEA), Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF), Euroopan ohjaamomiehistöyhdistyksen (ECA), Euroopan alueellisten lentoyhtiöiden yhdistyksen (ERA) ja Kansainvälisen tilauslentoyhtiöiden järjestön (IACA) tekemän, siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämistä koskevan eurooppalaisen sopimuksen täytäntöönpanosta

Sovellettavat säännökset: 1–5 artikla

G. MUU LAINSÄÄDÄNTÖ

N:o 91/670

Neuvoston direktiivi 91/670/ETY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1991, siviili-ilmailun tehtävien suorittamiseksi annettujen henkilöstön lupakirjojen vastavuoroisesta hyväksymisestä

Sovellettavat säännökset: 1–8 artikla, liite